Dankbetuiging

Graag betuig ek my besondere dank aan die volgende persone en instansies:

My geagte promotor, prof. dr. J. J. de Wet, vir sy aanmoediging, entoesiasme, sy inspirerende, doelgerigte werkywer, maar ook vir sy opbouende kritiek en gewaardeerde leiding.

Mnre. P. J. S. du Toit en H. J. Putter wat hulle navorsing met hierdie navorsing gekombineer het en medeverantwoordelik was vir die afneem van die toetse.

Die Transvaalse Onderwysdepartement vir die toestemming om die toetse in die skole af te neem.

Die Transvaalse Onderwysdepartement Biblioteek en die Ferdinand Postma Biblioteek, wat geen moeite ontsien het om die nodige bronne tot my beskikking te stel nie.

Die McGraw Hill Book Co., Hightstown, USA asook die Stanford University Press vir toestemming tot die gebruik en vertaling van sommige van die vraelyste wat in hierdie navorsing gebruik is.

Die hoofde en personeel van skole in die Suidwes-Transvaal-streek van die Transvaalse Onderwysdepartement waar die toetse afgeneem is, vir hulle tegemoetkomendheid, hulpvaardigheid en

gasvryheid.

Die pragtige seuns en dogters wat met soveel entoesiasme en toegewydheid deelgeneem het aan hierdie projek.

Die personeel van die Rekenaarsentrum van die PU vir CHO vir hulle ywer en hulp in verband met die pons van die kaarte, nasien van vraelyste en statistiese verwerking van die gegewens deur die rekenaar.

Dr. H. S. Steyn, statistiese konsultant aan die PU vir CHO, vir advies in verband met die statistiese verwerking van die gegewens en die navorsingsontwerp.

Die Transvaalse Onderwysdepartement en die Transvaalse Onderwysersvereniging vir toekennings om navorsing in Europa te kon doen.

Die Raad vir Geesteswetenskaplike Navorsing vir 'n ad hoc-toekenning waarmee sekere uitgawes in verband met hierdie ondersoek gefinansier kon word. Sekere gedeeltes van die uitgawes is ook gefinansier uit 'n groter toekenning aan die Departement Empiriese Opvoedkunde as deel van "Projek Akademiese Prestasievoorspelling".

Mev. P. S. Jacobs vir die keurige tikwerk.

Mnr. John Viljoen vir taalversorging.

'n Spesiale, besondere dankwoord aan my vrou, Janet, vir aansporing en opoffering gedurende hierdie studies; ook vir die

massa tikwerk, Engelse vertalings en die besinning en gedagtewisseling oor opvoedkundige aangeleenthede.

My kinders, Gustav, Rita, Naomi, Jeremi en Danie wat die vader met wie hulle moes identifiseer, aan die boeke moes afstaan en dikwels moes ontbeer.

My moeder vir 'n stewige Christelike opvoeding en grondslag en vir haar voorbeeld van blymoedigheid en moed wat my permanent sal bybly. My vader vir die vriendskap en liefde en maat-wees met 'n klein seuntjie.

My diepste dankbaarheid en al die lof en eer gaan aan Hom, my Hemelvader.

> "Hy het vir my gesê:
> 'Jy is my seun,
> vandag het Ek jou Vader geword.
> ....'". Psalm 2:7.

****

L.W.
Menings wat in hierdie werk uitgespreek is of gevolgtrekkings waartoe geraak is, is dié van die skrywer en moet in geen geval beskou word as 'n weergawe van die menings of gevolgtrekkings van ōf die Raad vir Geesteswetenskaplike Navorsing, ōf die Transvaalse Onderwysdepartement nie.

Die Duitse humoris Wilhelm Busch het gesê:

"Vater werden ist nicht schwer;
Vater sein dagegen sehr!"

(Remmers en Drucker, 1951, p. 105).

INHOUDSOPGAWE

HOOFSTUK 1

PROBLEEMSTELLING EN ORIËNTERING

1.1 DOELSTELLING 1

1.1.1 Primêre doel 1
1.1.2 Sekondêre doel 2

1.2 MOTIVERING 3

1.2.1 Belangstelling van die skrywer 3

1.2.1.1 Algemeen 3
1.2.1.2 Spesifiek 4

1.2.2 Noodsaaklikheid van hierdie navorsing 5

1.2.2.1 Onttrekking van die man uit die huis 5
1.2.2.2 Onbeantwoorde vrae rondom die invloed van die vader 5
1.2.2.3 Navorsing in die RSA en elders 6
1.2.2.4 Die moeder aanvaar as die sentrale figuur in die opvoeding 7
1.2.2.5 Die vader uitgelaat in navorsing 9
1.2.2.6 Verbrokkeling van gesinsbande 11
1.2.2.7 Die vader self die oorsaak 14
1.2.2.8 Herwaardering van die rol van die vader 14
1.2.2.9 Samevatting 15

1.3 METODE VAN ONDERSOEK 16

1.3.1 Literatuurstudie 17
1.3.2 Empiriese ondersoek 19

HOOFSTUK 2

DIE ROL VAN DIE VADER IN DIE ONTWIKKELING VAN DIE SEUN - HISTORIES EN KULTUREEL GESIEN 22

2.1 INLEIDING 22
2.2 DIE *VADER-BEGRIP* VANAF DIE VROEGSTE EEUE 24
2.3 GRIEKSE VADER 26
2.4 DIE ROMEINSE *PATRIA POTESTAS* 29
2.5 HEBREEUSE VADER 34
2.6 ANGLO-SAKSIESE EN GERMAANSE VADER 38
2.7 RUSSIESE VADER 40
2.8 CHINESE VADER 43
2.9 IERSE VADER 46
2.10 DUITSE VADER 48
2.11 FRANSE VADER 52
2.12 AMERIKAANSE VADER 55
2.13 ALGEMENE BEELD VAN DIE VADERROL EN VADER-SEUNVERHOUDING IN VERSKILLENDE KULTURE 60
2.14 BLANKE VADER IN DIE REPUBLIEK VAN SUID-AFRIKA SEDERT 1652 63

2.14.1 Algemeen 63
2.14.2 Gesagsverhoudinge 64
2.14.3 Die vader as hoëpriester 65
2.14.4 Die vader as profeet 65

2.15 OPVATTING VAN DIE WESTERSE BLANKE CHRISTEN-AFRIKANER IN VERBAND MET DIE ROL VAN DIE VADER IN DIE REPUBLIEK VAN SUID-AFRIKA 67
2.16 SAMEVATTING EN ALGEMENE GEVOLGTREKKING 69
2.17 VOORUITSKOUING 72

HOOFSTUK 3

DIE VADER SE ROL AS OPVOEDER EN DIE ONTWIKKELING VAN DIE SEUN 73

3.1 INLEIDING 73

3.2 OPVOEDING 74
3.3 OPVOEDING IN DIE HUISGESIN 77

3.3.1 Opvoedingstaak van die huisgesin 77
3.3.2 Verhouding tussen vader en moeder in die huisgesin 80
3.3.3 Rolverdeling van die ouers in die huisgesin 81

3.4 PLEK VAN DIE VADER BINNE DIE OPVOEDINGSKONTEKS 87
3.5 EERSTE BETROKKENHEID VAN VADER MET KIND 92

3.5.1 Inleiding 92
3.5.2 Vroeë skakeling 92
3.5.3 Spesifieke rol van die vader 95
3.5.4 Wederkerige beïnvloeding 96

3.6 GESLAGSROLONTWIKKELING VAN DIE SEUN 97

3.6.1 Inleiding 97
3.6.2 Manlikheid en vroulikheid 98
3.6.3 Rol van die ouers 99
3.6.4 Spesifieke beïnvloeding deur die vader 101
3.6.5 Optrede van die vader in die gesin 104
3.6.6 Vaderontbering 109

3.6.6.1 Invloed van vaderloosheid 109
3.6.6.2 Die moeder as plaasvervanger 112
3.6.6.3 Vervrouliking van die seun 113

3.6.7 Samevatting 115

3.7 DIE INVLOED VAN DIE VADER OP ENKELE ALGEMENE PERSOONLIKHEIDSDIMENSIES 116

3.7.1 Inleiding 116
3.7.2 Persoonlikheidsontwikkeling 117

3.7.2.1 Individuele bydrae van die vader 117
3.7.2.2 Persoonlikheidsprobleme as gevolg van afwesigheid van die vader 118
3.7.2.3 Bydrae van die vader in die volledige gesin 119

3.7.3 Ontwikkeling van selfvertroue en selfkonsep 121
3.7.4 Samevatting 123

3.8 DIE VADER SE INVLOED OP BESONDERE PERSOONLIKHEIDSDIMENSIES 124

3.8.1 Inleiding 124
3.8.2 Emosionele vlak 125

3.8.2.1 Inleiding 125
3.8.2.2 Invloed van vaderafwesigheid 126
3.8.2.3 Die moeder se optrede in afwesigheid van die vader 128
3.8.2.4 Onvoldoende leiding deur die vader 130
3.8.2.5 Die vader as bron van beskerming 131
3.8.2.6 Samevatting 132

3.8.3 Sosiale vlak 133

3.8.3.1 Inleiding 133
3.8.3.2 Die vader en klein kind 133
3.8.3.3 Die vader as teenpool vir die moeder 135
3.8.3.4 Die seun en sy maats 137
3.8.3.5 Die seun en asosiale gedrag 139

3.8.3.5.1 *Ontsporing en vader-seunverhouding* 139
3.8.3.5.2 *Oorsake* 140

3.8.3.6 Die kind in heteroseksuele verband 143
3.8.3.7 Verdere skakeling 144
3.8.3.8 Die seun en gesagsfigure 145
3.8.3.9 Samevatting 145

3.8.4 Seksuele vlak 146

3.8.4.1 Inleiding 146
3.8.4.2 Vroeë kinderjare 146
3.8.4.3 Vader, seun en homoseksualisme 148
3.8.4.4 Benadeling as gevolg van die optrede van die moeder 149
3.8.4.5 Gesamentlike bydrae van die ouers 150
3.8.4.6 Samevatting 151

3.8.5 Sedelike vlak 152

3.8.5.1 Inleiding 152
3.8.5.2 Rol van die vader 154
3.8.5.3 Verskillende standaarde van die ouers 155
3.8.5.4 Samevatting 156

3.9 ALGEMENE SAMEVATTING 156

HOOFSTUK 4

IDENTIFIKASIE EN VADERIDENTIFIKASIE 162

4.1 INLEIDING 162
4.2 WAT IDENTIFIKASIE IS EN VERSKILLENDE VORME DAARVAN 164

4.2.1 Identifikasie soos gesien deur die psigoanaliste 164
4.2.2 Identifikasie soos gesien deur die sosioloë 175
4.2.3 Samevatting en skrywer se begripsverklaring 177

4.2.3.1 Samevatting 177
4.2.3.2 Identifikasie soos gesien deur die skrywer 179

4.3 IDENTIFIKASIE AS 'N WEG WAARLANGS DIE OPVOEDELING VOLWASSENHEID BEREIK 183
4.4 DIE VERLOOP VAN IDENTIFIKASIE 188

4.4.1 Die verloop van identifikasie soos gesien deur die psigoanaliste 188
4.4.2 Die verloop van identifikasie soos gesien deur die sosioloë 201
4.4.3 Samevatting en skrywer se siening 206

4.4.3.1 Samevatting 206
4.4.3.2 Die verloop van identifikasie soos gesien deur die skrywer 208

4.5 DIE FAKTORE WAT IDENTIFIKASIE BEÏNVLOED 214

4.5.1 Algemene faktore 214

5.6 SAMEVATTING 289
5.7 VOORUITSKOUING 292

HOOFSTUK 6

VADERIDENTIFIKASIE, SKOLASTIESE PRESTASIE, ONDER- EN OORPRESTERING 294

6.1 INLEIDING 294
6.2 SKOLASTIESE PRESTASIE 297

6.2.1 Teorie in verband met leer op skool 297

6.2.1.1 Inleiding 297
6.2.1.2 Teorie van leer 298
6.2.1.3 Kognitiewe intreegedrag 302
6.2.1.4 Affektiewe intreekenmerke 305

6.2.1.4.1 *Affektiewe intreekenmerke en leeropdrag* 305
6.2.1.4.2 *Motivering en affektiewe intreekenmerke* 311

6.2.1.5 Akademiese selfkonsep en skolastiese prestasie 315
6.2.1.6 Affektiewe resultate 320

6.2.1.6.1 *Inleiding* 320
6.2.1.6.2 *Sukses en mislukking as resultaat* 321

6.3 INTELLEKTUELE ONTWIKKELING VAN DIE ADOLESSENT 325

6.3.1 Inleiding 325
6.3.2 Intellektuele ontwikkeling en persoonlikheidsvorming 326
6.3.3 Die ontwikkeling van die intellektuele vermoëns van seuns en dogters 327

6.4 OUERS, ADOLESSENT - SY INTELLEKTUELE ONTWIKKELING EN SKOLASTIESE PRESTASIE 329

6.4.1 Inleiding 329

6.4.2 Ouers en intellektuele ontwikkeling 329
6.4.3 Ouers, skolastiese prestasie en identifikasie 332

6.4.3.1 Inleiding 332
6.4.3.2 Bydrae van ouers 333

6.5 SPESIFIEKE BYDRAE VAN DIE VADER TOT DIE INTELLEKTUELE ONTWIKKELING VAN DIE SEUN 340

6.5.1 Inleiding 340
6.5.2 Die vader en die intellektuele ontwikkeling van die seun 341
6.5.3 Die vader en die kognitiewe ontwikkeling van die seun 342

6.6 ONDER- EN OORPRESTERING 344

6.6.1 Inleiding 344
6.6.2 Definisies 347

6.6.2.1 Onderpresteerder 347
6.6.2.2 Oorpresteerder 348
6.6.2.3 Begaafdheid 349
6.6.2.4 Chroniese onderpresteerder 349
6.6.2.5 Geleentheidsonderpresteerder 350
6.6.2.6 Verskuilde onderpresteerder 350
6.6.2.7 Laat-ontluikers 351

6.6.3 Identifisering van onder- en oorprestering 351
6.6.4 Faktore wat onder- en oorprestering beïnvloed 358

6.6.4.1 Inleiding 358
6.6.4.2 Ouerhuis en gesin 358
6.6.4.3 Sosio-ekonomiese status 364
6.6.4.4 Skakeling met maats en ander persone 364
6.6.4.5 Die skoolsituasie 366

6.6.5 Ander persoonlikheidseienskappe van die seun wat onder presteer 370

6.6.5.1 Inleiding 370

6.6.5.2 Ander persoonlikheidseienskappe 371
6.6.5.3 Algemene beeld 374

6.6.6 Vaderidentifikasie en onder- en oor-prestering 375

6.6.6.1 Inleiding 375
6.6.6.2 Verwante navorsing oor vaderidentifikasie en onder- en oorprestering 375

6.6.6.2.1 *Ringness-navorsing* 376
6.6.6.2.2 *Danesino en Layman-navorsing* 378
6.6.6.2.3 *Shaw en White-navorsing* 380
6.6.6.2.4 *Samevatting* 382

6.6.6.3 Persone met wie die onder- en oorpresteerder hulle identifiseer 382

6.6.7 Samevatting 388

6.7 VADERIDENTIFIKASIE, SKOLASTIESE PRESTASIE EN DIE BYDRAE VAN DIE VADER 389

6.7.1 Inleiding 389
6.7.2 Die vader, as hoofverteenwoordiger van die gemeenskap, se belangstelling in akademiese prestasies 391
6.7.3 Intellektuele belangstellings van die vader self en skolastiese prestasie 393
6.7.4 Die afwesige vader en die skolastiese prestasie van die seun 395
6.7.5 Die vader, die emosionele stabiliteit van die seun en sy skolastiese prestasie 397
6.7.6 Die vader, aanpassing van die seun op skool en universiteit en sy skolastiese prestasie 398
6.7.7 Die vader, prestasiemotivering van die seun en sy skolastiese prestasie 399
6.7.8 Samevatting 401

6.8 TEORETIESE MODEL 401

6.8.1 Inleiding 401
6.8.2 Ooreenkomste in die ontwikkeling van die *jonger seun* en die *adolessenteseun* 405
6.8.3 Bespreking van teoretiese model 406

6.8.3.1 Stadium I - jonger seun 406
6.8.3.2 Stadium II - adolessenteseun 407

6.9 SAMEVATTING 409
6.10 VOORUITSKOUING 415

HOOFSTUK 7

METODE VAN ONDERSOEK 416

7.1 DOEL EN VERLOOP VAN DIE ONDERSOEK 416
7.2 HIPOTESES 419

7.2.1 Vaderidentifikasie en skolastiese prestasie 419
7.2.2 Moederidentifikasie en skolastiese prestasie 420
7.2.3 Identifikasie met die gesin en skolastiese prestasie 421
7.2.4 Kognitiewe intreegedrag en skolastiese prestasie 422

7.2.4.1 Verbale I.K. en skolastiese prestasie 423
7.2.4.2 Nie-verbale I.K. en skolastiese prestasie 423

7.2.5 Affektiewe intreekenmerke en skolastiese prestasie 424

7.2.5.1 Intreekenmerke gesamentlik en skolastiese prestasie 425
7.2.5.2 Elkeen van die affektiewe intreekenmerke en skolastiese prestasie 426

7.2.6 Vaderidentifikasie en die onder- en oorpresteerder 427

7.2.7	Moederidentifikasie en die onder- en oorpresteerder	429
7.2.8	Identifikasie met die gesin en die onder- en oorpresteerder	430
7.2.9	Affektiewe intreekenmerke en die onder- en oorpresteerder	431
7.3	MOTIVERING VIR DIE GEBRUIK VAN BEPAALDE VERANDERLIKES	432
7.3.1	Motivering vir die gebruik van die afhanklike veranderlike	432
7.3.2	Motivering vir die gebruik van die onafhanklike veranderlikes	434
7.4	DIE VERANDERLIKES	439
7.4.1	Afhanklike en onafhanklike veranderlikes	439
7.4.2	Gebruik van veranderlikes	442
7.5	KEUSE VAN PROEFPERSONE EN STEEKPROEFNEMING	442
7.5.1	Proefpersone	442
7.5.2	Steekproef	444
7.5.3	Beskrywing van proefpersone	447
7.6	BESTAANDE TOETSE EN DIE BESKIKBAARHEID DAARVAN	452
7.7	MEETINSTRUMENTE GEKIES	457
7.7.1	Inleiding	457
7.7.2	Bestaande vraelyste wat gebruik is	459
7.7.2.1	Vraelys vir die meting van vaderidentifikasie en moederidentifikasie - Itkin	459
7.7.2.1.1	*Betroubaarheid*	459
7.7.2.1.2	*Geldigheid*	459
7.7.2.2	Vraelys vir die meting van gesinsidentifikasie - Rundquist en Sletto	460
7.7.2.2.1	*Betroubaarheid*	460
7.7.2.2.2	*Geldigheid*	461

7.7.2.3 Vraelys vir die meting van sekere affektiewe intreekenmerke asook ander veranderlikes - Bell 462

7.7.2.3.1 *Inleiding* 462
7.7.2.3.2 *Betroubaarheid* 463
7.7.2.3.3 *Geldigheid* 464

7.7.3 Vraelyste deur die skrywer saamgestel 467

7.7.3.1 Vraelyste vir die meting van vader-identifikasie en moederidentifikasie 467

7.7.3.1.1 *Motivering* 467
7.7.3.1.2 *Saamstelling* 469

7.7.3.2 Selfbeoordeling-vraelys 471
7.7.3.3 Vraelys vir die meting van identifikasie met ander persone 471
7.7.3.4 Vraelys: opvoedende betrokkenheid van ouers 472
7.7.3.5 Betroubaarheid van vraelyste wat deur die skrywer saamgestel is 473
7.7.3.6 Geldigheid van vraelyste wat deur die skrywer saamgestel is 475

7.7.4 Verkryging van die intelligensiekwosiënt van die proefpersone 479

7.7.4.1 Inleiding 479
7.7.4.2 Beskrywing van die NSAGT 480
7.7.4.3 Betroubaarheid 480
7.7.4.4 Geldigheid 480

7.7.5 Vraelys van die sosio-ekonomiese status 481

7.7.5.1 Inleiding 481
7.7.5.2 Rasionaal vir die gebruik van die verskillende items 482

7.7.5.2.1 *Mobiliteit* 482
7.7.5.2.2 *Opvoedingspeil van ouers* 482
7.7.5.2.3 *Aspirasies van ouers vir kinders* 482
7.7.5.2.4 *Beroep van ouers* 483
7.7.5.2.5 *Huislike en ekonomiese omstandighede* 483

7.7.5.2.6 *Traumatiese gebeure* 484
7.7.5.2.7 *Skakeling tussen ouer en kind* 485

7.8 VOORTOETS 485

7.8.1 Inleiding 485
7.8.2 Diskriminasievermoë van vraelyste deur die skrywer saamgestel 486
7.8.3 Aanpassing van voorlopige vraelyste 487

7.9 TOETSAFNEMERS EN AFNEEM VAN TOETSE 488
7.10 MEETINSTRUMENTE VAN ANDER NAVORSERS 489

7.10.1 PHSF-Verhoudingsvraelys 489
7.10.2 Adolessente-selfkonsepskaal - Vrey (ASKS) 492
7.10.3 Affek-vraelys 494
7.10.4 Leerling en onderwyser 497
7.10.5 Selfondersoekvraelys, IPAT-angsskaal 498
7.10.6 Vraelys oor identiteit van leerlinge 502

7.11 VOLGORDE VAN REEKS VRAELYSTE 505
7.12 STATISTIESE TEGNIEKE 507

7.12.1 Meervoudige regressie-analise 507
7.12.2 Programme gebruik 508

HOOFSTUK 8

NAVORSINGSRESULTATE 512

8.1 INLEIDING 512
8.2 VERGELYKING TUSSEN GEMIDDELDES, GEWONE KURSUS EN PRAKTIESE KURSUS 513
8.3 KEUSE VAN VERANDERLIKES VIR DIE FAKTORANALISE 515
8.4 DOEL VAN DIE FAKTORANALISE 516
8.5 RESULTATE VAN DIE FAKTORANALISE 517
8.6 MOONTLIKE VERMINDERING VAN VERANDERLIKES NA ONDERLIGGENDE FAKTORE 521
8.7 ORIËNTERING MET BETREKKING TOT DIE ANALISES 525
8.8 ANALISES EN DIE HELE GROEP PROEFPERSONE 526

8.8.1 Statistieke 526
8.8.2 Onafhanklike veranderlikes wat 'n beduidende verband toon met gemiddelde persentasie in standerd sewe 530

8.8.2.1 Seuns gewone kursus 530
8.8.2.2 Dogters gewone kursus 531
8.8.2.3 Seuns praktiese kursus 532

8.8.3 Toets van die hipoteses wat gestel is vir die groot groep leerlinge 533

8.8.3.1 Toets van hipotese 1 en sy subhipoteses 533
8.8.3.2 Toets van hipotese 2 en sy subhipoteses 536
8.8.3.3 Toets van hipotese 3 en sy subhipoteses 540
8.8.3.4 Toets van hipotese 4 en sy subhipoteses 544
8.8.3.5 Toets van hipotese 5 en sy subhipoteses 548
8.8.3.6 Toets van hipotese 6 en sy subhipoteses 551
8.8.3.7 Toets van hipotese 7 en sy subhipoteses 554

8.9 IDENTIFISERING VAN OORPRESTEERDERS, PRESTEERDERS EN ONDERPRESTEERDERS VIR HIERDIE NAVORSING 560

8.9.1 Inleiding 560
8.9.2 Identifisering 561

8.10 ANALISES EN DIE OORPRESTEERDERS, PRESTEERDERS EN ONDERPRESTEERDERS 564

8.10.1 Statistieke 564
8.10.2 Toets van hipoteses wat gestel is vir die onder- en oorpresteerders 565

8.10.2.1 Toets van hipotese 8 en sy subhipoteses 565
8.10.2.2 Toets van hipotese 9 en sy subhipoteses 572
8.10.2.3 Toets van hipotese 10 en sy subhipoteses 573

8.10.2.4 Toets van hipotese 11 en sy subhipoteses 575

8.11 VOORUITSKOUING 580

HOOFSTUK 9

GEVOLGTREKKING, SAMEVATTING EN AANBEVELINGS 581

9.1 INLEIDING 581
9.2 GEVOLGTREKKINGS UIT NAVORSINGS-RESULTATE 584

9.2.1 Vaderidentifikasie en skolastiese prestasie 584
9.2.2 Vaderidentifikasie en skolastiese prestasie gespieël teen moederidentifikasie en skolastiese prestasie asook identifikasie met die gesin en skolastiese prestasie 588
9.2.3 Vaderidentifikasie en skolastiese prestasie gespieël teen ander kognitiewe en affektiewe faktore en skolastiese prestasie 594

9.2.3.1 Eksemplare van kognitiewe intreegedrag 595
9.2.3.2 Affektiewe intreekenmerke 597
9.2.3.3 Samevatting 605

9.2.4 Vaderidentifikasie en sekere veranderlikes wat beduidende verskille tussen die gemiddeldes van oorpresteerders, presteerders en onderpresteerders aantoon 606

9.4 MOONTLIKE REDES VIR DIE VERSKILLE TUSSEN DIE BEVINDINGE IN VERBAND MET VADERIDENTIFIKASIE SOOS DIT UIT DIE LITERATUURSTUDIE NA VORE KOM EN DIE RESULATE VAN HIERDIE EKSPERIMENTELE ONDERSOEK 612

9.4.1 Inleiding 612

9.4.2	Vaderidentifikasie *verstrengel* met moederidentifikasie en gesinsidentifikasie	612
9.4.3	Vaderidentifikasie en die adolessente-seun	618
9.4.4	Vaderidentifikasie en ander affektiewe faktore	623
9.4.5	Vaderidentifikasie en 'n *drumpeleffek*	625
9.4.6	Samevatting	626
9.5	SAMEVATTING	627
9.5.1	Inleiding	627
9.5.2	Die literatuurstudie	627
9.5.2.1	Die vader en die ontwikkeling van die seun, histories en kultureel gesien	627
9.5.2.2	Die vader as opvoeder in die ontwikkeling van die seun	629
9.5.2.3	Identifikasie en vaderidentifikasie	630
9.5.2.4	Die adolessent en sy identiteitsoeke	632
9.5.2.5	Teorie in verband met leer op skool, skolastiese prestasie en onder- en oorprestering	634
9.5.3	Die eksperimentele ondersoek	638
9.5.4	Bevindings uit die eksperimentele ondersoek	641
9.5.4.1	Die verband tussen vaderidentifikasie en skolastiese prestasie	642
9.5.4.2	Die verband tussen moederidentifikasie en skolastiese prestasie	644
9.5.4.3	Die verband tussen identifikasie met die gesin en skolastiese prestasie	645
9.5.4.4	Die verband tussen verbale I.K. en skolastiese prestasie asook nie-verbale I.K. en skolastiese prestasie	647
9.5.4.5	Die verband tussen die intreekenmerke gesamentlik en skolastiese prestasie	649
9.5.4.6	Die verband tussen elkeen van die bepaalde affektiewe intreekenmerke en skolastiese prestasie	650

9.5.4.6.1 *Affektiewe intreekenmerke en die skolastiese prestasie van die groot groep proefpersone* 650
9.5.4.6.2 *Affektiewe intreekenmerke en die oorpresteerders, presteerders en onderpresteerders* 651

9.6 SAMEVATTING 653
9.7 AANBEVELINGS 655

9.7.1 Inleiding 655
9.7.2 Aanbevelings ten opsigte van die gesin 656
9.7.3 Aanbevelings ten opsigte van onder- en oorpresteerders 657

9.7.3.1 Identifisering en remediëring van die onder- en oorprestering 657
9.7.3.2 Bekamping van onderprestering 657
9.7.3.3 Oriënteringskursusse en die insluiting daarvan by die onderigrigprogram van onderwysstudente 658

9.7.4 Affektiewe intreekenmerke en kognitiewe intreegedrag 658

9.8 MOONTLIKE GEBREKE VAN DIE ONDERSOEK 659

9.8.1 Vraelyste 659
9.8.2 Enkelmediumskole 660
9.8.3 Uitvoering van loodstoetse 660
9.8.4 Aantal onafhanklike veranderlikes 660

9.9 MOONTLIKE NAVORSINGSPERSPEKTIEWE 661

9.9.1 Inleiding 661
9.9.2 Die verband tussen gesinsaanpassing en skolastiese prestasie 662
9.9.3 Die onder- en oorpresteerders en gesinsaanpassing 664
9.9.4 Die verband tussen akademiese selfkonsep en skolastiese prestasie 666
9.9.5 Onder- en oorprestering en akademiese selfkonsep 666
9.9.6 Die verband tussen prestasiemotivering en skolastiese prestasie 667
9.9.7 Die onder- en oorpresteerder en prestasiemotivering 668

9.9.8 Die dogter in die gewone kursus en seun in die praktiese kursus se skoolprestasies en die beroepsrigting van die moeder 668

9.9.9 Die identiteitsoeke en identiteitsverwarring van die adolessenteseun in die gewone kursus en sy skolastiese prestasie 671

9.9.10 Die identiteitsoeke en identiteitsverwarring van die adolessentedogter wat onder presteer 673

9.9.11 Die rol van die vader van die adolessenteseun in die praktiese kursus wat onder presteer 675

9.9.12 Vaderidentifikasie en skolastiese prestasie van die seun in die sekondêre skool 676

9.9.13 Vaderidentifikasie en die skolastiese prestasie van die seun in die senior primêre skoolfase 677

9.9.14 Vaderidentifikasie en skolastiese prestasie van die seun in die junior primêre skoolfase 678

9.9.15 Die seun as leier en vaderidentifikasie 678

9.9.16 Die ontspoorde gedragsafwykende seun op die Kliniekskool wat onder presteer en vaderidentifikasie 679

9.9.17 Die neiging tot homoseksualisme en parafilie by die sekondêre skoolseun en vaderidentifikasie 679

9.9.18 Ontwikkeling van ŉ toets vir vaderidentifikasie 679

9.9.19 Die oorpresteerders en vaderidentifikasie 680

9.10 SLOTOPMERKING 680

LITERATUURLYS 682

ABSTRACT 740

BYLAES 759

LYS VAN TABELLE

7.1	Aantal proefpersone - eerste steekproef	445
7.2	Aantal proefpersone - finale steekproef	445
7.3	Finale aantal proefpersone van wie gegewens beskikbaar was	447
7.4	Finale aantal proefpersone van wie die gegewens in die analises gebruik is	447
7.5	Koëffisiënte van betroubaarheid van die vraelys van Bell	464
7.6	Resultate vir die bepaling van die kruisgeldigheid van die vraelys van Bell	465
7.7	Betroubaarheid van vraelyste deur die skrywer saamgestel	474
7.8	Punteverspreiding van die voortoets van die vraelyste deur die skrywer saamgestel	486
7.9	Betroubaarheid en standaardmetingsfout van die PHSF	491
7.10	Metriese kenmerke van die selfkonseptoets	493
7.11	Interkorrelasiematriks van die betroubaarheidskoëffisiënte van die selfkonsepsubtoetse	494
7.12	Betroubaarheid van die IPAT-angsskaal	499
7.13	Korrelasies tussen drie angsskaaltellings en die afsonderlike velde van die NB-aanpassingsvraelys	501
7.14	Korrelasie van elke item met die totale tellingvraelys oor identiteit	503

7.15	Volgorde van die beantwoording van vrae-lyste	505
8.1	Gemiddelde punte behaal in vraelyste - gewone kursus en praktiese kursus	514
8.2	Korrelasiematriks - interkorrelasies tussen alle veranderlikes	518
8.3	Geroteerde faktorladingsmatriks	519
8.4	Variansie deur elke faktor verklaar	520
8.5	Toename in R^2 vir vier afhanklike veranderlikes (skolastiese prestasies: gemiddeld, Afrikaans, Engels en Wiskunde) met die byvoeging van verskeie onafhanklike veranderlikes tot die regressievergelykings	528
8.6	Onafhanklike veranderlikes wat ŉ beduidende verband toon met die komponente van skolastiese prestasie	529
8.7	Proporsie van variansie verklaar deur vaderidentifikasie en moederidentifikasie	539
8.8	Proporsie van variansie verklaar deur vaderidentifikasie en identifikasie met gesin	543
8.9	Proporsie van variansie verklaar deur vaderidentifikasie en verbale I.K.	547
8.10	Proporsie van variansie verklaar deur vaderidentifikasie en nie-verbale I.K.	550
8.11	Affektiewe intreekenmerke wat ŉ bedui-duidende verband toon met komponente van skolastiese prestasie en die verspreiding tussen leerlinggroepe	555
8.12	Die gemiddeldes van oorpresteerders, presteerders en onderpresteerders in gemiddelde persentasie in standerd sewe asook F- en p-waardes vir die verskille tussen gemiddeldes ten opsigte van elke veranderlike	566

8.13	Die gemiddeldes van oorpresteerders, presteerders en onderpresteerders in persentasie vir Afrikaans standerd sewe asook F- en p-waardes vir die verskille tussen gemiddeldes ten opsigte van elke veranderlike	567
8.14	Die gemiddeldes van oorpresteerders, presteerders en onderpresteerders in persentasie vir Engels standerd sewe asook F- en p-waardes vir die verskille tussen gemiddeldes ten opsigte van elke veranderlike	568
8.15	Die gemiddeldes van oorpresteerders, presteerders en onderpresteerders in persentasie vir Wiskunde standerd sewe asook F- en p-waardes vir die verskille tussen gemiddeldes ten opsigte van elke veranderlike	569
8.16	Afhanklike veranderlikes waarin beduidende verskille tussen oorpresteerders, presteerders en onderpresteerders aangetoon is	570
8.17	Beduidende verskille deur oorpresteerders, presteerders en onderpresteerders in bepaalde affektiewe veranderlikes	577
9.1	Korrelasiekoëffisiënte tussen gemiddelde persentasie in standerd sewe en 'n aantal veranderlikes	584
9.2	Sekere veranderlikes wat beduidende verskille tussen die gemiddeldes van oorpresteerders, presteerders en onderpresteerders aantoon	608
9.3	Korrelasiematriks tussen vaderidentifikasie en verwante veranderlikes	617

LYS VAN FIGURE

3.1	Parsons se diagram	82
3.2	Voorstelling van die rolverdeling van die gesinslede	83
4.1	Verloop van identifikasie soos gesien deur Mowrer en Freud	196
5.1	Epigenese van identiteit	256
6.1	Diagram van skoolleer	299
6.2	Verloop van leeropdrag skematies voorgestel	307
6.3	Diagram teoretiese model stadium I - *jonger seun*	402
6.4	Diagram teoretiese model stadium II - *adolessenteseun*	404

LYS VAN GRAFIEKE

7.1	Verspreiding van proefpersone in die praktiese kursus volgens ouderdom	448
7.2	Verspreiding van proefpersone in die praktiese kursus volgens I.K.	449
7.3	Verspreiding van proefpersone in die gewone kursus volgens ouderdom	449
7.4	Verspreiding van proefpersone in die gewone kursus volgens I.K.	450
7.5	Verspreiding van proefpersone in die praktiese kursus volgens gemiddelde persentasie in standerd sewe	451
7.6	Verspreiding van proefpersone in die gewone kursus volgens gemiddelde persentasie in standerd sewe	452

LYS VAN BYLAES

A1	Vraelys: Vaderidentifikasie - Itkin	759
A2	Vraelys: Moederidentifikasie - Itkin	763
A3	Vraelys: Identifikasie met gesin - Rundquist en Sletto	764
B1	Aanpassingsvraelys - Bell	767
B2	Vraelys - Bell; verdeling van vrae tussen die verskillende onderafdelings	772
C1	Vraelys: Vaderidentifikasie - Eksteen	773
C2	Vraelys: Moederidentifikasie - Eksteen	775
C3	Vraelys: Selfbeoordeling - Eksteen	776
C4	Vraelys: Identifikasie met eerste persoon - Eksteen	777
C5	Vraelys: Identifikasie met tweede persoon - Eksteen	778
C6	Vraelys: Opvoedende betrokkenheid, vader - Eksteen	779
C7	Vraelys: Opvoedende betrokkenheid, moeder - Eksteen	782
D1	Vraelys: Sosio-ekonomiese status	783
E	Vraelys: Selfkonsepskaal - Vrey	787
F	Vraelys: Identiteit van proefpersoon	788
G	Vraelys: Leerling en onderwyser - Venter	792
H	Affek-vraelys	795
I	Verdere vraelyste	800